

KONFERENCJA REKTORÓW UNIwersYTETÓW POLSKICH

Uniwersytet Śląski w Katowicach, ul. Bankowa 12, 40-007 Katowice

Przewodniczący: prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś

Uchwała nr 251 **Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich** **z dnia 12 października 2010 roku** **w sprawie projektu** **ustawy o zmianie Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym,** **Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym** **oraz o zmianie niektórych innych ustaw**

Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich, po zapoznaniu się z rządowym projektem ustawy z dnia 14 września 2010 roku, stwierdza co następuje.

Po zapoczątkowanej w kwietniu 2008 r. dyskusji na temat reformy nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce i towarzyszącym im zmianom w przepisach ustawowych, wiele ośrodków uniwersyteckich wypowiedziało w tej sprawie swoją opinię.

Z satysfakcją należy podkreślić, iż w projekcie z dnia 14 września 2010 r. uwzględniono wiele uwag i postulatów sformułowanych w powyższych wystąpieniach. Na szczególne poparcie zasługują projektowane zmiany zapewniające zwiększenie autonomii uczelni. Z uznaniem należy odnotować fakt, iż jednym z głównych filarów nowelizacji są regulacje odnoszące się do jakości kształcenia oraz wprowadzające dotacje projakościowe. Te dwa, niezwykle ważne nurty reformy, będą skutkować liberalizacją zasad tworzenia przez uczelnie nowych kierunków studiów, ale też i zwiększać ich odpowiedzialność za kulturę kształcenia. W sferze regulacji odnoszących się do stosunku pracy nauczycieli akademickich za właściwe należy uznać propozycje dotyczące ograniczenia możliwości dodatkowego zatrudnienia.

Niektóre przepisy projektu ustawy budzą jednak nie tylko wątpliwości, ale i prowokują do polemiki, a nawet krytyki. Przykładowo należy wymienić takie kwestie, jak:

- zniesienie jednostek wspólnych i zamiejscowych ośrodków dydaktycznych,
- procedura przewodów doktorskich i habilitacyjnych, w tym instytucja tzw. „promotora pomocniczego” i doktora z „pełnymi uprawnieniami”,
- nowe zasady wskazywania podstawowego miejsca pracy.

Krytycznie należy się odnieść do zbyt wielkiej liczby przepisów blankietowych, przekazujących ważne materie do regulacji w drodze rozporządzeń ministra, tym bardziej, że do projektu ustawy nie załączono projektów aktów wykonawczych. Wypada przypomnieć, że zgodnie z obowiązującymi w Polsce zasadami techniki prawodawczej, wprowadzonymi rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. (Dz.U. Nr 100, poz. 908), do projektu ustawy powinny być dołączone przewidziane w tym projekcie projekty aktów wykonawczych. Tymczasem tylko w projekcie nowelizacji ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, zakłada się wydanie ok. 30 rozporządzeń ministra, w tym dotyczących jakości kształcenia (10), gospodarki finansowej uczelni (5), spraw dotyczących studentów i doktorantów (12). Takich projektów dotąd Ministerstwo nie opublikowało.

Stanowi to nie tylko naruszenie zasad sztuki legislacji, które obowiązują Radę Ministrów, ale przede wszystkim uniemożliwia to, zgodnie z powszechnie w polskiej nauce teorii prawa przyjętą koncepcją wykładni derywacyjnej, pełną wykładnię norm prawnych wynikających z przedmiotowej nowelizacji.

Szczegółowe uwagi, nie tylko odnośnie do tych kwestii, zawiera załącznik do niniejszej Uchwały.

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś
Przewodniczący
Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
Rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

KONFERENCJA REKTORÓW UNIwersYTETÓW POLSKICH

Uniwersytet Śląski w Katowicach, ul. Bankowa 12, 40-007 Katowice

Przewodniczący: prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś

Załącznik do Uchwały nr 251
Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
z dnia 12 października 2010 roku w sprawie projektu
ustawy o zmianie Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym,
Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym
oraz o zmianie niektórych innych ustaw

I. Uwagi do art. 1 projektu ustawy (Prawo o szkolnictwie wyższym)

1. Art. 2 ust. 1 pkt 10) – wymaga wyraźnego zdefiniowania, iż studia III stopnia kończą się uzyskaniem stopnia naukowego doktora, co pośrednio wynika z pkt. 18h. Sprawy tej nie należy delegować do rozporządzenia ministra (art. 201 ust. 1 pkt 1), ale tak, jak w przypadku studiów I i II stopnia (art. 166 i 167) wyraźnie określić w ustawie. Jednoznaczne określenie terminu zakończenia studiów doktoranckich ma niezwykle istotne znaczenie dla ustalenia okresu uprawniającego do pobierania stypendium doktoranckiego.

2. Art. 2 ust. 1 pkt 33) – należy postulować pozostawienie bez zmian tego przepisu, definiującego pojęcie „podstawowego miejsca pracy”. Proponowana zmiana, w związku z nowym art. 112a ust. 3, może prowadzić do swoistej destabilizacji w tej dziedzinie, wbrew intencjom projektodawców.

3. Art. 3 ust. 1 i 2 - brak uzasadnienia dla obniżenia wymogów używania w nazwie uczelni wyrazu: „uniwersytet” i: „uniwersytet techniczny”.

4. Art. 8 ust. 1 pkt 3) – wymóg zgody ministra na zwiększenie ogólnej liczby studentów studiów stacjonarnych w uczelni publicznej powyżej 2% ogólnej liczby studentów studiów stacjonarnych, studiujących w poprzednim roku akademickim, może uczynić iluzoryczną swobodę uczelni w tworzeniu nowych kierunków studiów i pozostaje w sprzeczności z deklarowaną przez Ministerstwo zasadą dostępności studiów.

5. Art. 9 – konstrukcja upoważnień dla ministra do wydania rozporządzeń określających m.in. efekty kształcenia, Krajowe Ramy Kwalifikacji, a także warunki, jakie ma spełniać jednostka podstawowa prowadząca kierunek studiów, może być kwestionowana jako niezgodna z art. 92 ust. 1 Konstytucji, ponieważ zabrakło w ust. 1 tzw. wytycznych.

6. Art. 9 ust. 1-3 – interpretacja tych przepisów może prowadzić do wniosku, iż próbuje się w zawołowanej formie przywrócić ministerialną listę kierunków studiów (jako swoista odmiana dotychczasowych standardów). Nie powinno się tworzyć ram kwalifikacji dla kierunków studiów, chyba że są to zawody regulowane, dla których przewidziane są odrębne regulacje.

7. Art. 9a ust. 2 i 3 – wbrew zawartym w projekcie trafnym rozwiązaniom służącym podniesieniu kultury kształcenia, sztuczne propozycje zastępowania, w procedurze zaliczania do minimum kadrowym, dr. hab. doktorami i doktorów magistrami, pozostaje w wyraźnej opozycji do tej jednej z fundamentalnych zasad uzasadniających nowelizację ustawy.

8. Art. 9a. ust. 4 – w przypadku przyjęcia zmian proponowanych w ust. 2 i 3 art. 9a., należy postulować zmianę wskaźnika 50% na 20% co do minimum kadrowego. Należy podkreślić, iż przedłożone w art. 9a. propozycje wychodzą naprzeciw interesom uczelni niepublicznych.
9. Art. 13a. – monitorowanie karier zawodowych absolwentów niewątpliwie stanowi ważny element jakości kształcenia. Projekt niestety nie precyzuje metodologii tych badań, ani też nie gwarantuje wydzielonego strumienia finansowania tych kosztownych prac studialnych.
10. Art. 20 – postuluje się zachowanie tego przepisu w dotychczasowym brzmieniu. Nie wydaje się w niczym uzasadnione zastąpienie terminu pięciu lat obowiązywania pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej, pozwoleniem wydanym na czas nieokreślony.
11. Art. 31 – nie wytrzymuje krytyki pomysł likwidacji jednostek wspólnych, tworzonych także w porozumieniu z uczelniami zagranicznymi. Ta nierozważna propozycja uderza w ideę internacjonalizacji studiów. Regulacje dotyczące centrów naukowych powinny stanowić jedynie uzupełnienie dotychczasowej treści art. 31.
12. Art. 45 ust. 1 – krytycznie należy ocenić pozbawienie Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego statusu organu wybieralnego w wyborach powszechnych.
13. Art. 45 ust. 1 pkt 3) – wymienia się tu: „ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego oraz „ministra właściwego do spraw nauki”, a takie organy nie istnieją w porządku konstytucyjnym RP.
14. Art. 49 ust. 1 – wbrew wcześniejszym deklaracjom Ministerstwa, Polska Komisja Akredytacyjna pozostaje jedynie organem opiniodawczym dla ministra, a nie organem administracji państwowej, ponosząc odpowiedzialność za swoje decyzje w trybie przewidzianym przez kodeks postępowania administracyjnego.
15. Art. 67 – wobec problemów interpretacyjnych, na gruncie obowiązującej ustawy, należałoby jednoznacznie określić, czy tzw. samodzielni pracownicy nauki automatycznie wchodzi w skład rady wydziału.
16. Art. 77 ust. 2a. – intencja słuszna, ale zapomniano, że w większości uczelni w skład senatu wchodzi dziekani i rektorzy. W konsekwencji rektor po dwóch kolejnych kadencjach nie mógłby być dziekanem czy senatorem, a dziekanem rektorem.
17. Art. 78 ust. 1 i 2 – proponujemy pozostawienie zapisów z obecnej ustawy.
18. Art. 85 – wielce krytycznie należy się odnieść do propozycji likwidacji zamiejscowych ośrodków dydaktycznych. Należy postulować, aby to uprawnienie zachować dla tych podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, które mają prawa do habilitacji. Projektowana zmiana służy wyłącznie uczelniom niepublicznym.
19. Art. 100a. ust. 5 i 6 – zasady funkcjonowania „rektora komisarycznego” są bardzo niespójne. Po pierwsze nie wiemy, jakie warunki, w tym wykształcenia, powinien spełniać „rektor komisaryczny”. Czy, podobnie jak rektor powinien być pracownikiem uczelni, czy może być zatrudniony na dwóch etatach, itd. Po drugie, nie jest jasne, czy „rektor komisaryczny” dysponuje władzą rektorską tylko w zakresie naprawy finansów, czy pełni władzę rektorskiej.
20. Art. 110 ust. 4 – należy pozostawić stanowisko dydaktyczne docenta.
21. Art. 115 ust. 2 – propozycja zatrudniania przez rektora doktora na stanowisko profesora trudna do zaakceptowania.
22. Art. 118 – szanując autonomię uczelni należałoby pozostawić ten przepis w dotychczasowym brzmieniu, pozwalający szkołom wyższym na swobodne określanie formy nawiązania stosunku pracy z nauczycielami akademickimi.
23. Art. 134 pkt a) – krytycznie należy ocenić zniesienie płatnych urlopów naukowych przysługujących dotąd nauczycielom akademickim przygotowującym rozprawę habilitacyjną.

24. Art. 162 – niezrozumiałe ograniczenie autonomii szkół wyższych, spełniających wymogi określone w art. 56 ust. 2 lub art. 58 ust. 4 ustawy, polegające na konieczności uwzględnienia określonych przez ministra warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów. Obecnie ograniczenia te dotyczą wyłącznie szkół wyższych nie spełniających wymogów określonych w powyżej cytowanych przepisach ustawy.

25. Art. 162 pkt 3a) – krytycznie należy odnieść się do idei tzw. „otwartego egzaminu”. Jeżeli już zaakceptować tę nową „instytucję”, to o jej wprowadzeniu powinny decydować senaty uczelni w regulaminach studiów.

26. Art. 195 ust. 1 – z uznaniem należy odnieść się do propozycji zaostżenia wymogów jakie musi spełniać dana jednostka, aby prowadzić studia doktoranckie (uprawnienie do nadawania stopnia doktora habilitowanego). Natomiast krytycznie należy ocenić pomysł utrzymania studiów doktoranckich, poza uczelniami, w placówkach PAN i jednostkach badawczo-rozwojowych. Pozostawiając bez oceny kwestię kompetencji dydaktycznych pracowników tych podmiotów wypada zaznaczyć, iż realizacja tego projektu doprowadzi w swych skutkach do petryfikacji dwóch różnych grup absolwentów tych studiów – doktorantów uczelnianych z odbytymi praktykami zawodowymi i nabytym doświadczeniem dydaktycznym oraz doktorantów PAN i JBR bez tych kwalifikacji. Brak też przepisów regulujących zależność tychże jednostek od Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

II. Uwagi do art. 2 projektu ustawy (Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym)

1. Art. 6 ust. 1 i 2 – wyraźnie chybiona propozycja wliczania do minimum kadrowego doktorów, zatrudnionych przez rektora w trybie art. 115 ust. 2 projektu ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

2. Art. 13 ust. 4 – wprowadza nieostre kryteria uznania za pracę doktorską publikacji stanowiącej wyodrębnioną część pracy zbiorowej.

3. Art. 13a. – zasługuje na skreślenie. Nie można czynić takich wyjątków od ogólnych zasad, pozwalających na nadanie stopnia doktora osobom posiadającym tytuł licencjata czy inżyniera.

4. Art. 16 i n. – należy poprzeć procedurę zaproponowaną we wspólnym stanowisku prezydów KRASP i PAN z maja 2009 r. w sprawie ścieżki kariery akademickiej.

5. Art. 16 ust. 1 i 2 – przepisy te wydają się być niespójne. Szczególne wątpliwości wywołuje zwrot: „osiągnięcia naukowe”. Definiując to słowo ust. 2 w zawołowanej formie sankcjonuje w praktyce wymóg przedstawienia rozprawy habilitacyjnej.

6. Art. 18a. ust. 8 – nie do przyjęcia jest propozycja podejmowania przez komisję habilitacyjną decyzji w głosowaniu jawnym.

7. Art. 18a. ust. 10 – uchwała komisji habilitacyjnej, o której mowa w tym ustępie, powinna być uzupełniona pełną dokumentacją przewodu, w tym recenzjami rozprawy.

8. Art. 18a. ust. 12 – w pełni zasługuje na skreślenie.

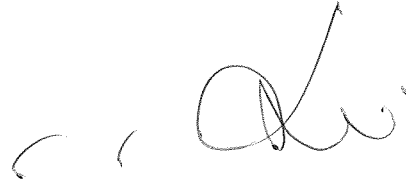
9. Art. 20 ust. 7 – regulacja dotycząca tzw. promotorów pomocniczych trudna do uzasadnienia.

10. Art. 21a. ust. 1 – regulacja nie do przyjęcia.

11. Art. 26 ust. 1 pkt 3) – postuluje się zachowanie dotychczasowej praktyki. Spełnienie proponowanych warunków może okazać się niewykonalne w przypadku dyscyplin „niszowych”.

III. Uwagi do art. 20 i 21 projektu ustawy (przepisy przejściowe)

1. Art. 20 – postuluje się jego zmianę zgodnie z uwagami na temat zamiejscowych ośrodków dydaktycznych sformułowanymi w punkcie I. 19.
2. Art. 21 ust. 2 – zbyt krótki okres (trzy miesiące) dla dostosowania statutów uczelni do postanowień znowelizowanych ustaw. Należy podkreślić, że obecnie obowiązująca ustawa w art. 274 ust. 1 wyznaczyła blisko jednoroczny termin dla uchwalenia nowych statutów.

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś
Przewodniczący
Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
Rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach